

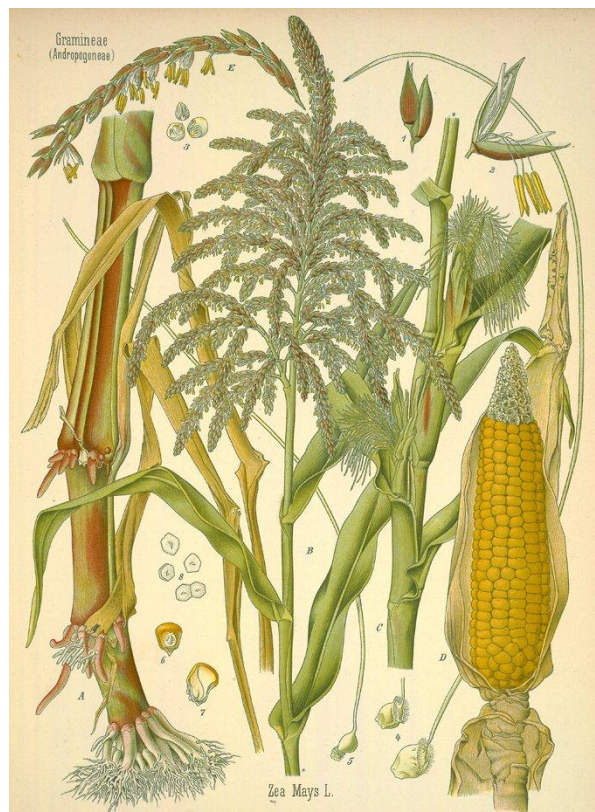
Kukuřice setá - *Zea mays*

Význam

- Krmivářství
  - zrno - výkrmu prasat a drůbeže
  - siláž - přežvýkavci
- potravinářství - škrob, mouka, popcorn
- Farmacie - sirupy
- Průmysl - alkohol, pivo

Biologická charakteristika

- Jednoletá, jarní lipnicovitá rostlina

Dělení kukuřice dle tvaru zrna:

<p>a) Kukuřice koňský zub</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozdnější výnosnější odrůdy • Silážní	<p>b) Kukuřice cukrová</p> <ul style="list-style-type: none"> • konzumuje se vařená nebo sterilovaná
	 <p>Kukuřice cukrová <i>Zea mays</i> convul. saccharata STURM.</p>
<p>c) Kukuřice tvrdá (obecná)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ranější odrůdy s rychlým růstem	<p>d) Kukuřice pukancová</p> <ul style="list-style-type: none"> • popcorn

Kukuřice setá

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Méně výnosnější</i> • <i>zrno, siláž</i>	<i>Má vysokou výživovou hodnotu</i>
	

Kořeny

- *dobře vyvinuté, hluboké 1,5 – 3 m*
- *vzdušné kořeny – stabilita, při styku s půdou vyživují*

Stéblo

- *150 -250 cm, denní přírůstek stébla může být až 15 cm*

Listy

- *dlouhé a velké, na okraji někdy zvlněné v důsledku rychlého růstu*
- *Tvar a velikost je dle odrůdy hybridu, stejně jako postavení listů – výhodnější je erektivní postavení – menší zastínění patra*

Květenství

- *Jednodomá rostlina - samčí lata, samičí palice s dlouhými bliznami – pyl na blizně klíčí a prorůstá čnělkou k vajíčku (trvá to cca 20 hodin)*

Kukuřice setá

Zrno

- *Nažka, nahé - až 1,5 cm veliké a 1 cm široké – žluté, načervenalé*

Hodnocení ranosti hybridů

a) Číslo ranosti FAO

- *Číslo hybridu vypočítané na základě obsahu sušiny v palici v době zralosti kukuřice na siláž ve srovnání s kontrolním vzorkem*
- *Odchylka sušiny v 1% odpovídá 10 FAO*
- *V každém státu je využíván pro stanovení FAO jiný kontrolní vzorek, číslo FAO je u stejného hybridu v různých státech různé*
- *Je tedy hodnota FAO zkreslující a nepostihuje skutečnou ranost hybridu (hlavně na siláž)*
- *Čím vyšší FAO, tím pozdější hybrid*

Geneticky modifikovaná kukuřice

V Evropské unii je geneticky modifikovaná kukuřice firmy Monsanto MON 810 jedinou zemědělskou plodinou, jejíž pěstování je povoleno. Do kukuřice MON 810 byla v laboratoři vložena dědičná informace kódující produkci jedu, tzv. Bt-toxinu, který zabíjí hmyz, jenž by rostlině mohl škodit (zavíječ kukuřičný).

V šesti zemích Evropské unie (Francie, Řecko, Rakousko, Maďarsko, Lucembursko a Německo) je pěstování geneticky manipulované kukuřice zakázáno vzhledem k možným negativním vlivům na životní prostředí.

V současné době francouzské laboratoře potvrdili zvýšený výskyt rakoviny u skupiny myši krmených Bt-kukuřicí.

V ČR plochy Bt-kukuřice stoupají, protože výnosy jsou jistější i přes nižší výkupní hodnotu.

Pěstitelské požadavky

- Teplota - Zrno začíná klíčit při t. půdy 7 – 8 °C (8-10).
- Voda - je náročná – potřebuje dostatek vody v období mezi metáním a mléčnou zralostí, to je v období intenzivního růstu. Na sucho je kukuřice velmi citlivá v době květu, kdy dochází k zasychání blizen.
- Půdy - nároky na půdu má kukuřice mnohem menší než na teploty. Nevhodné jsou jen těžké a chladné půdy, neboť neumožňují včasné setí. Neutrální pH

Zařazení v OP

- Obilnina, které se chová jako okopanina v agrotechnice a hnojení
- Zlepšující plodina mezi dvě obilniny, přerušovač obilných sledů
- Náhradní plodina za vymrznuté ozimy
- Je možné ji pěstovat i po sobě, ale zvyšuje se tak nároky na agrotechniku a hnojení
- Typickým článkem OP je:

PO – Kuk – JJ, JJ – Kuk Z – Kuk S – JJ

Rozdíl zařazení kukuřice na siláž a na zrno:

- Na zrno se sklízí ve žluté zralosti – delší veg. doba – následuje jařina
- Na siláž se sklízí v mléčně voskové zralosti – kratší veg. doba – následuje ozim nebo jařina

Výživa a hnojení

- Kukuřice příznivě reaguje na živiny v tzv. „staré půdní síle“.
- Živiny je schopna čerpat i z hlubších půdních horizontů.

A. Organické hnojení:

- Reaguje velmi dobře na organické hnojení, vykazuje totiž vlastnosti okopaniny
- Na podzim 30 - 40 t/ha hnoje, dobrá je kejda, lze ji aplikovat i na jaře /v létě/

B. Minerální hnojení

Hnojení N

- Celková dávka dusíku je 100 – 150 kg N/ha (i více) (25 kg na t)
- 2/3 před setím (síran amonný, dusičnan amonný, DAM, močovina) – zbytek na list – ledek
- Celková dávka dusíku by neměla překročit 170 - 210 kg N / ha. Na lehčích půdách je vhodné dávku dusíku rozdělit.
- Dusíkem hnojíme před setím s následným zapravením alespoň na hloubku setí.

Hnojení P a K

- Fosforečná (100-120 kg P_2O_5) a draselná (150-200 kg K_2O) hnojiva aplikujte na podzim (uvolnění živin).

Hnojení Ca

- » K předplodině, případně na podzim

Setí

- Setí je u kukuřice velmi důležitou operací, protože porost kukuřice nemá, na rozdíl od pšenice, možnost eliminovat chyby setí.

Termín:

- v agrotechnické lhůtě, tj. jestliže teplota půdy dosáhla min. 6°C, optim. 10-12 °C
- v našich podmínkách od poloviny dubna do 10., resp. 15. Května

Řádky:

- vzdálenost řádků je dle toho na co je pěstována, čím je vyšší FAO, tím je vyšší spon:
- Nejčastěji je vzdálenost 70-75 cm

Hloubka setí:

- Je volena dle: půdních podmínek, kalibrace osiva (HTS), půdním druhu a termínu
- 3 – 4 cm, resp. 5-7cm
- Čím lehčí půda, větší osivo a pozdější termín setí, tím se seje hlouběji.
- Riziko velmi mělkého setí: rychlejší vzejití, ale nedostatečně rozvinutá kořenová soustava. Rychlost setí nesmí překročit doporučenou rychlost danou výrobcem secího stroje. Následkem vyšší než doporučené rychlosti setí bude nerovnoměrný porost (snížení výnosu!).

Vzdálenost rostlin od sebe v řádku:

- zpravidla od 12 – 15 do 30 cm
- určuje hustotu porostu

Hustota porostu:

- závisí na:
  - a) užitkovém směru
  - b) vlastnostech hybridu
- doporučená hustota klesá s prodlužující se vegetační dobou a se zhoršujícími se podmínkami pro její pěstování
- v ČR je doporučována hustota 7 – 11 rostlin na m²

Zpracování a příprava půdy

Tradiční technologie s orbou:

Podzim:

- Podmítka po obilné předplodině
  - Proveďte se v co nejkratším termínu po sklizni talkířovými nebo radličkovými podmítači do hloubky 6 – 12 cm
- Hnojení organickými hnojivy a P, K, Ca hnojivy

Kukuřice setá

- *Orba*
  - *Na hloubku 22 – 25 cm*

Jaro:

Musí být rychle prohřátá půda, hloubka přípravy je na hloubku setí

- *Brány, kompaktory, kombinátory*
- *N hnojiva - buď celá dávka nebo 2/3 dávky dusíkatých hnojiv*

Dbát na možnost eroze!!!

Eroze půdy při pěstování kukuřice

Reportáž: <http://www.ceskatelevize.cz:8001/ct24/domaci/160427-kukurici-lze-pestovat-i-ve-svahu-a-bez-eroze/>

Ošetření během vegetace

Počáteční vývoj kukuřice je velmi pomalý, a proto kukuřice v tomto období nekonkuruje rychle rostoucím plevelům.

Kultivační nebo chemická opatření v počátečních fázích růstu musí směřovat jednoznačně k potlačení plevelů.

Mechanické ošetřování

- Válení – několik významů – urovnání povrchu, podpora kapilarity půdy, urychlení klíčení a vzcházení, používají se jakékoliv válce kromě hladkých*
- Vláčení - rozrušení půdního škraloupu a ničení plevelů, je vhodné až po vzejití porostu, využívají se lehké brány kolmo na směr řádků*
- Plečkování – velmi účinné, působí na růst a vývoj rostlin, vhodné hlavně na těžkých půdách, kde se tvoří škraloup*

Kukuřice setá

Chemické ošetření

- herbicidy, insekticidy

Sklizeň

A. Kukuřice na zrno

Termín:

- *Termín je v ČR nejčastěji v průběhu října*

Provedení sklizně:

- *Sklizeň se provádí sklízecími mlátičkami, na nichž se musí provést různé úpravy*

Možné komplikace sklizně:

- *Předčasná sklizeň: zrno nedosáhlo plného výnosu, nutno dosoušet na skladovací vlhkost 14 %. Doporučuje se použití chemických antiplísňových přípravků.*
- *Pozdní sklizeň: komplikace velkým výkyvem denních a nočních teplot, větry, sníh a mráz. Kvalita je snížena, sklízecí stroje nejsou výkonné. Plísně !!*

Sušení sklizeného zrna: Optimální vlhkost při sklizni je do 30%.

B. Kukuřice na siláž

Termín:

- *Nejvhodnější termín je na konci těstovité zralosti (voskové) zrna*
- *V našich podmínkách je nejvhodnější termín v září*

Silážování kukuřice – viz. další materiály

Výnosy:

Zrno: 4,5 – 7,0 t/ha (10-14)

Siláž: 30 – 40 t/ha (45-75 t/ha)